

Allvarlig kritik mot Polismyndigheten i Gävleborgs län, som har verkställt ett utvisningsbeslut till fel land

Beslutet i korthet: Migrationsverket beslutade att utvisningen av en man som hade sökt asyl i Sverige skulle verkställas genom att mannen sändes till Iran, om han inte visade att något annat land kunde ta emot honom. Efter att Migrationsverket hade överlämnat utvisningsärendet för verkställighet till polisen sände Polismyndigheten i Gävleborgs län i stället mannen till Irak, vilket han inte samtyckt till. Genom sitt självsvåldiga agerande har polismyndigheten satt rättssäkerheten i asylprocessen ur spel. Den kritik som riktas mot myndigheten är därför av allvarligt slag.

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA, som ombud för BB, klagomål mot Polismyndigheterna i Gävleborgs och Stockholms län. Av anmälan framgick bl.a. följande.

BB utvisades från Irak till Iran i början av 1980-talet. Han erhöll iranskt medborgarskap och levde i Iran fram till år 2002, då han tvingades fly. Han tog sig så småningom till Sverige och ansökte om asyl. Migrationsverket avlog hans ansökan och angav i sitt beslut att utvisningen skulle verkställas genom att BB sändes till Iran, om han inte visade att något annat land kunde ta emot honom. Det gjorde han inte. Den 6 oktober 2011 verkställdes BB till Irak, där han fängslades. Polismyndigheten i Gävleborgs län ansvarade för verkställigheten. Verkställighetsresan genomfördes dock av Polismyndigheten i Stockholms län.

Utredning

JO hämtade in handlingar från Migrationsverket och Polismyndigheten i Gävleborgs län. Från den sistnämnda myndigheten inhämtades även muntliga upplysningar. Därefter anmodades Polismyndigheterna i Gävleborgs och Stockholms län att göra en utredning och yttra sig över vad som framförts i anmälan.

Polismyndigheten i Gävleborgs län yttrade sig genom länspolismästaren CC. Av bakgrundsbeskrivningen i yttrandet framgick bl.a. följande.

BB:s senaste asylansökan avsågs av Migrationsverket den 23 maj 2007, varvid verket även beslutade om utvisning till Iran. I beslutet angavs att det var sannolikt att BB ursprungligen var irakisk medborgare, men att han invandrat till Iran och erhållit iranskt medborgarskap. I beslutet angavs två olika identiteter, en irakisk och en iransk. Beslutet vann laga kraft den 25 juli 2008 i och med att Migrationsöverdomstolen inte meddelade prövningstillstånd. Ett antal ansökningar om verkställighetshinder har därefter lämnats in av BB, men avslagits av Migrationsverket.

Den 17 december 2008 fattade Migrationsverket beslut om att lämna över ärendet om utvisning till polisen för verkställighet. Den 2 september 2009 togs BB i förvar. Ärendet överfördes sedan till Polismyndigheten i Gävleborgs län.

Den 15 september 2010 skickade gränspolisen vid Polismyndigheten i Gävleborgs län en förfrågan till irakiska myndigheter om medborgarskap beträffande BB. De irakiska handlingar som han tidigare hade lagt fram bifogades. Den 19 september svarade de irakiska myndigheterna att BB var ”good to come”.

Natten till den 6 oktober 2010 hämtades BB på förvaret i Gävle och delgavs reseplaneringen. I denna framgick att han skulle utvisas till Irak. Han protesterade inte och resan genomfördes lugnt och utan frågor eller protester från BB:s sida.

Den berörde befattningshavaren vid Polismyndigheten i Gävleborgs län angav vidare bl.a. följande. I ärendet fanns inga handlingar som angav att BB var iranier. Däremot fanns ett irakiskt medborgarskapsbevis och ett irakiskt pass. I Migrationsverkets beslut om överlämnande av verkställighetsärendet angavs endast BB:s irakiska identitet. I och med att BB förevisade irakiska identitetshandlingar kan han anses ha visat att ett annat land kunde ta emot honom.

Efter att ha redogjort för den rättsliga regleringen på området förde Polismyndigheten i Gävleborgs län ett resonemang kring frågan om BB kunde anses ha samtyckt till att utvisas till Irak, men fann att så inte var fallet. Därefter gjorde myndigheten följande bedömning.

Sammanfattningsvis konstaterar Polismyndigheten i Gävleborgs län, att gränspolisen borde ha inhämtat [BB:s] samtycke, innan en resa till Irak bokades. För det fall [BB] inte hade samtyckt därtill, skulle gränspolisen ha försökt att utvisa [BB] till Iran, i enlighet med domstolens beslut. Om detta, i sin tur, hade misslyckats och gränspolisen därefter hade gjort bedömningen att domstolens beslut inte kommer att kunna verkställas, skulle gränspolisen, i enlighet med 12 kap. 17 § utlänningslagen, ha underrättat Migrationsverket därom.

Polismyndigheten i Gävleborgs län har nu påbörjat en översyn av rutinerna, för att säkerställa ett korrekt förfarande och en korrekt dokumentation, vid handläggning av ärenden av samma karaktär.

I sitt yttrande anförde Polismyndigheten i Stockholms län, genom biträdande länspolismästaren DD, bl.a. att ansvaret för verkställighetsärendet åvilade Polismyndigheten i Gävleborgs län och att gränspolisavdelningen i Stockholm

endast hade att vidta samordnande åtgärder av operativt slag för att tillhandahålla platser och samordna resan i det chartrade planet.

AA kommenterade polismyndigheternas yttranden och anförde därvid bl.a. att BB fortfarande satt fängslad.

Rättslig reglering

I beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen ska det, enligt 8 kap. 18 § utlänningslagen, anges till vilket land utlännningen ska avvisas eller utvisas. Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Av 12 kap. 4 § första stycket utlänningslagen framgår att ett sådant beslut ska verkställas genom att utlännningen sänds till det land, eller något av de länder, som anges i beslutet. Enligt tredje stycket samma paragraf får utlännningen emellertid alltid sändas till ett land som han eller hon visar att mottagande kan ske i. Det är den myndighet som verkställer beslutet som ska se till att verkställigheten sker i enlighet med 12 kap. 4 § (8 kap. 1 § utlänningsförordningen).

I förarbetena till regleringen framhålls att den verkställande myndigheten inte bör kunna fatta egna beslut om verkställighet till ett annat land än vad som anges i beslutet om avvisning eller utvisning. Anledningen till detta är att den verkställande myndigheten aldrig ska kunna fatta beslut om verkställighet till ett land gentemot vilket en utlännings eventuella skyddsbehov inte har prövats. (Prop. 2003/04:50 s. 29 f.) I förarbetena anges vidare att om utlännningen vill åka till ett annat land än det som anges i beslutet, och kan visa att han eller hon kommer att mottas där, bör det alltid finnas möjlighet att sända utlännningen till det landet. För att så ska få ske krävs dock att utlännningen själv har påtalat att han eller hon vill åka dit. (A. prop. s. 32.)

Bedömning

För att en utlännning som ska avvisas eller utvisas ska få sändas till ett annat land än det som har angetts i avlägsnandebeslutet krävs, som framgått ovan, att han eller hon vill åka dit. Den enskildes inställning måste vara fullständigt klarlagd och ska naturligtvis dokumenteras. Det får inte förekomma att den verkställande myndigheten presumerar att den enskilde vill åka till ett annat land än det som har angetts i beslutet.

BB:s asylärende prövades i förhållande till Iran och prövningen resulterade i att han skulle verkställas dit, om han inte visade att något annat land kunde ta emot honom. Polismyndigheten i Gävleborgs län, som var verkställande myndighet, sände honom i stället till Irak, vilket BB inte samtyckt till.

BB har således verkställts till fel land; ett land gentemot vilket hans skyddsbehov inte prövats. Polismyndigheten i Gävleborgs län, som genom sitt självsvaldiga

agerande har satt rättssäkerheten i asylprocessen ur spel, förtjänar allvarlig kritik för sin handläggning av ärendet.

Det finns inte skäl för kritik mot Polismyndigheten i Stockholms län.